

Український інформаційний простір заповнено чужоземною продукцією, тому гостро постає проблема збереження та популяризації української мови та культури.

ТВОРЧІСТЬ У ТВОРАХ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА

Xотілося б зосередити увагу на одній зі складових національної культури – українському народному мистецтві. Хоча українське професійне мистецтво набуває широкого визнання серед молоді, надзвичайно багато втрачено й утрачається з кожним днем. Багато раритетних речей вивезені за межі України в діаспору або зберігаються в приватних колекціях, на жаль, часто не в українських господарів. І дуже прикро, проходячи Андріївським узвозом, бачити, як іноземці, та й уже потрохи українці, перекуповують у гендлярів речі, зібрани по всій Україні, мистецька вартість яких сьогодні вже неоцінена. Прикро, що наші національні музеї не мають змоги закуповувати, а інколи і зберігати такі речі. Прикро, що скоро не стане вже й тих бабусь, які у своїх скринях зберігали свої родинні реліквії. Не стане і скринь... А нація, яка втрачає свою культуру, не матиме й майбутнього. Тому зауваженням нинішньої української школи повинні стати відродження та збереження кращих традицій українського мистецтва. Сьогодні навчальні заклади повинні підняти цей пласт, який має їй велике виховне значення.

Педагогічна наука визнає велике виховне значення народного мистецтва, яке зацікавлює дітей і молодь, сприяє розвитку естетичних захоплень і суджень. А вивчення творів народного декоративного мистецтва в дітей пробуджує перші яскраві образні уявлення про Батьківщину й мистецтво, сприяє вихованню патріотичних почуттів, заохочує до світу прекрасного, творчості. Народне декоративне мистецтво сприяє формуванню образного мислення, ініціативи та самостійності, образотворчих здібностей.

Дуже часто при перегляді телевізійних кадрів із діаспори, серце стискається й переповнюється радістю та болем. Радістю через те, що, там за океаном, на такому рівні змогли зберегти й розвивати українську культуру та традиції. В їхніх музеях, створених з такою душевністю, можна побачити справжню Україну, почути таке рідне українське слово. Болем за те, що в нашій країні всьому українському надається статус меншовартості.

Живі традиції народного мистецтва в наші дні є яскравим свідченням творчих сил народу, його культурної спадщини. З покоління в покоління, від майстра до майстра, як поетичні

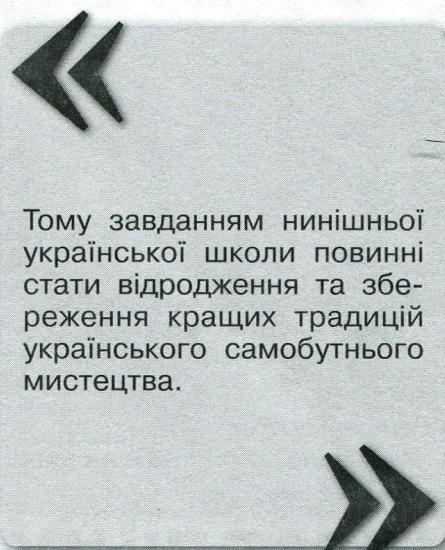
перекази давнини, передаються образи народного мистецтва, відпрацьовані колективним досвідом навички майстерності. У ритмах орнаменту, його плавних лініях, в улюблених мотивах промовляє душа народу, його історія, природа, в оточенні якої він живе. І, мабуть, ніщо так яскраво не представляє народ, як його народне мистецтво! Кожний вид народної творчості – це свій світ. З позицій духовних художніх устремлінь сучасності він розкривається завжди заново, виявляючи естетичну цінність народного мистецтва, змістовну красу його образів, необхідну сьогодні не менше, ніж у минулому. Художня культура невіддільна в народному мистецтві від моральних засад. Цим визначається невичерпне джерело його творчості.

Тому сьогодні треба докласти всіх зусиль, щоб не втратити те, що можна ще зберегти. А прививати любов до народного мистецтва треба ще з малечих літ.

Досвід показує, що прагнення підлітків до практичної діяльності сприяє подоланню вікової кризи в їх художній творчості. Вимоги реалістичного зображення без урахування пластичних можливостей матеріалу гальмували розвиток образотворення й художніх здібностей особистості. Побудова чи зображення на площині за певними установленими стереотипами спрямовуються на аналітичне мислення, нехтуючи при цьому емоційним сприйняттям, образною уявою та фантазією. Тому дітей приваблюють витинанки, декоративне ма-

лювання, писанкарства, ліплення та інші техніки.

Бесіди про твори народного декоративного мистецтва сприяють розвитку світосприйняття. Практика свідчить, що найбільш ефективна бесіда – коли викладач одночасно знайомить із творами народного мистецтва.

Тому завданням нинішньої української школи повинні стати відродження та збереження кращих традицій українського самобутнього мистецтва.

Серед різноманітних видів народного мистецтва України особливі місце займають витинанки. Давні у своїх витоках, вони тісно пов'язані з будівним і святковим побутом народу. Папір і ножиці зробили цей вид творчості широко побутуючим, безпосереднім проявом почуттів, живої уяви, влучно зафіксованої спостережливості. І разом із тим цей вид народного мистецтва

зберіг і доніс до наших днів високу орнаментальну культуру колективної творчості. Давні мотиви й мотиви нові поєднуються в композиціях виразного ритму та живої лінії силуетних зображенень. Будучи звичними прикрасами української хати, витинанки тематично оновлюються, у наш час вони набули нового змісту – виставочних творів.

Витинанки, виготовлені учнями, розкривають світ їхньої фантазії, дають можливість вникнути в образи, народжені ніби в самому житті, пройняті народним світобаченням.

Кожний народ прагне увійти до світової цивілізації зі своїм національним культурним набутком. Для нас, українців, було б очевидно достатньо, якби ми від презентувались тільки одним мистецьким витвором. Маю на увазі наше традиційне писанкарство, його високість, вивершеність, багатство сюжетних композицій, неповторність кольорових гам – усе це увібрало в себе давнє й вічно молоде мистецтво, яке не поступається перед знаменитими китайськими та японськими живописними мініатюрами. Писанкарство сягає своїми витоками сивої давнини та відбиває уявлення наших предків про навколишній світ. Таємниця яйця – зародка життя, як і таємниця світового дерева, тисячоліттями викликала найрізноманітніші асоціації й була одним із найбільших див для людей в усі часи. У наш час в орнаментах писанок шукають не тільки історичного змісту, а й мистецтва. Мистецтво писанки зачаровує вихованців від малого до великого. Розвиток писанкарства відбувається за рахунок розвитку власних манер творців. Їхня фантазія сприяє урізноманітненню мотивів і форм. Писанка набуває сьогодні особливих прикмет: нової композиції, ритміки, сполучення кольорів, тонкості письма. Оригінальний орнамент писанок не тільки чарує нас красою, а і творчо переосмислюється, знаходить застосування в деяких інших видах українського декоративного мистецтва. Творчі здібності потрібні людині в найрізноманітнішій діяльності, немає таких професій, де можна було б обйтись без творчої уяви, гостроти сприйняття та емоційного відгуку на явища навколишнього світу; не має такої праці, де б не потрібними були наполегливість, кмітливість, оригінальність застосування практичних навичок роботи з різними матеріалами. Різні пластичні можливості матеріалів зумовлюють форму утворення образів, сприяють засвоєнню різних технік художньої роботи з матеріалами.

В. Ковалчук

